

N:o 39.

Ankom till Riksd. Kansli den 19 April 1880, kl. 6 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af eller ändring i förordningen den 29 Juni 1866, angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkomma af nybyggen, hvilka hädanefter från kronan upplåtas, m. m.

Enligt förordningen den 29 Juni 1866 eger å skattehemman, som uppkommit vare sig af nybygge, hvilket efter nämnda tid från kronan upplåtits, eller af redan upplåtet nybygge, för hvilket föreskrifna byggnads- och odlingsskyldigheter icke blifvit inom behörig tid fullgjorda, hemmansinnehafvaren ej annan rätt öfver hemmanets skog, än att han derifrån må, dels utan utsyning, till husbehof hemta nödigt virke och bränsle och dels, efter utsyning och stämpling af vederbörande skogstjenstemän, fritt taga eller försälja hvad derutöfver kan, med bevarande för framtiden af skogens bestånd, årligen afverkas, och annorledes må ej heller för uppodling till åker och äng skog å hemmanet fällas, med mindre särskildt tillstånd dertill erhållits af Konungens Befallningshafvande (§§ 1, 2). Vill egare af sådant skattehemman, hvarom ofvan sägs, för skogsmarks uppodling till åker eller äng, å hemmanet, utöfver husbehofvet och det utsynade årshygget, fälla skog, skall han derom göra ansökning hos Konungens Befallningshafvande med bifogande af två trovärdige mäns intyg om odlingsmarkens läge, storlek, beskaffenhet, tjenlighet för odling samt om den tid, som för odlingsens fullbordande erfordras, och eger Konungens Befallningshafvande, der ytterligare besigtning anses nödig, låta sådan på sökandens bekostnad af vederbörande

kronobetjent verkställas. Finner Konungens Befallningshafvande skäl att ansökningen bifalla, skall Konungens Befallningshafvande vid lämpligt vite förelägga sökanden viss tid för odlingens fullbordande, och må der- efter den å marken växande skog, sedan den blifvit vederbörligen ut- stämplad, af hemmansegaren fritt fällas och användas (§ 5). Enahanda bestämmelser skola ock enligt Kongl. skrifvelsen till Kammarkollegium af samma dag gälla för enskild egare af sådan öfverloppsmark i Stora Kopparbergs och de norrländska länen, hvilken antingen blifvit med vissa hemman förenad utan skatteköpeskilling, men med tillökning i hemma- nens mantal och ränta, eller ock belagd med skogsränta och åt den högstbjudande under eganderätt försäld.

Under anförande att 1866 års omförmälda förordning och isynner- het dess 5 § insvept den norrländske odlaren i en tvångströja, som, om den varit påklädd forntidens odlare, skulle hafva verkat derhän, att knappt något norrlandsjordbruk nu funnits, och under återopande af de för framställningen tillämpliga skäl, som uti en vid 1878 års riksdag i ämnet afgifven motion vore uttalade, har Herr *N. Boström*, med hvil- ken Herrar *A. Bäckström*, *Joh. Mörtzell* och *H. F. Bergström* instämt, uti en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 118, hvilken blifvit till Lag-Utskottet remitterad, hemstält, »att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 29 Juni 1866 rörande dispositionsrätt till skog å sådana skatte- hemman, som efter den tiden af nybyggen uppkomna, måtte upphävas, eller åtminstone så förändras, att dess 5 § upphör att vara gällande».

Uti den af motionärerne återopade, vid 1878 års riksdag afgifna motion anfördes hufvudsakligen, att grunden för stadgandet i § 5 af 1866 års förordning torde varit, att man velat förekomma, det från ifrågavarande hemman skog uthögges och försåldes under förebärande af odling, hvilket dock icke gerna kunde ske, enär å sådan mark, som vore tjenlig till åker och ängs odling, icke mycket saluvirke växte, åt- minstone icke något sådant, som tålde en längre transport, men att detta stadgande till följd af de många omständigheter, som vid ansök- ning om rätt att fälla skog vore att iakttaga, samt de med ansökningen förenade kostnader, verkade såsom ett absolut förbud, förhindrande od- ling och dermed delning af hemmanet till uppehälle åt nya familjer; samt att, hvad anginge de delar af Norrbottens län, som icke hörde till Lappmarken, då den s. k. Norrbottenslagen af den 29 September 1874 fullkomligt skyddade från all utödning af ungsbogen till afsalu, så väl berörda förordning som Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Kam- markollegium af samma datum i hvad den rörde användande af skogen

å sådana skogslägenheter, som försålt under full eganderätt mot skogs-ränta, borde upphöra att vara gällande för ofvan nämnda delar af Norrbottens län, hvarföre hemställdes, det Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 29 Juni 1866 rörande dispositionsrätt till skogen å sådana skattehemman, som efter den tiden af nybyggen uppkomme, måtte derhän förändras, att § 5 upphäfdes och i följd deraf i öfriga delar omarbetades; att för de delar af Norrbottens län, der den s. k. Norrbottenslagen af den 29 September 1874 vore gällande, ofvan berörda 1866 års nådiga förordning i sin helhet upphörde att gälla; samt att Kongl. skrifvelsen af samma år och dato till Kongl. Kammarkollegium, i hvad den rörde dispositionsrätten till skogen å sådana skogslotter, som till full eganderätt åt enskilda af kronan försålt, mot skogsränta, måtte för samma delar af Norrbottens län, der berörda Norrbottenslag gälde, icke vidare vara tillämplig.

Denna motion blef af Utskottet afstyrkt och af Kamrarne afslagen, af Första Kammaren utan öfverläggning eller votering samt af Andra Kammaren med 89 ja mot 30 nej.

I afseende å förordningens tillkomst anser sig Utskottet böra meddela följande. I underdånig skrifvelse den 30 November 1863 yttrade Rikets Ständer med afseende å medlen att förekomma den öfverklagade förordelsen af skogarne i riket, bland annat, att Rikets Ständer icke önskade något reglementerande för hushållningen med de enskilda skogarne, men, hvad särskildt anginge rikets norra landskap, der faran af skogarnes förödelse vore störst och, enligt gällande författningar, betydliga delar af kronans skogar nästan dagligen öfverginge på enskildes händer för att, efter hvad erfarenheten gäfvade vid handen, i de flesta fall jemnas med jorden, dock ansåge, att kronan icke längre borde sålunda släppa ifrån sig denna för staten nödvändiga egendom, utan att kraftiga åtgärder ofördröjligen borde vidtagas till densammas bevarande för det allmänna, hvarföre Rikets Ständer i underdånighet hemställde om åtskilliga åtgärder i sådant syfte. Med anledning af denna Rikets Ständers skrifvelse afläts till 1865—1866 års Riksdag en Kongl. proposition af innehåll, bland annat, att Kongl. Maj:t, med afseende å de af Rikets Ständer anmärkta förhållanden, ansett nödigt, att kronan på något sätt förbehölle sig rättigheten att deltaga i vården om den växande skogen i rikets vidsträckta nordliga trakter, hvarvid dock icke kunnat ifrågakomma någon inskränkning i den dispositionsrätt, som enligt gällande författningar tillkomme, vare sig egare af redan befintliga skattehemman i afseende å dertill hörande skog, eller innehafvare af redan

lagligen anlagda nybyggen, i afseende å den skog, som genom framdeles skeende afvittring kunde dem tillfalla. Men deremot hade Kongl. Maj:t icke funnit någon betänklighet möta för att i fråga om nybyggen, hvilkas anläggande ännu icke blifvit af vederbörande myndighet medgifvet, eller sådana äldre nybyggen, för hvilka föreskrifna odlings- och byggnadsskyldigheter icke inom behörig tid blifvit i enlighet med gällande författningar verkställda, och öfver hvilka kronans dispositionsrätt i följd häraf måste anses vara återsteld, bestämmelser meddelades, hvarigenom innehafvare af dylika nybyggen, äfven sedan desamma efter fullgjorda odlings- och byggnadsskyldigheter i öfrigt iklädt sig natur af skattehemman, underkastades den inskränkning i rättigheten till skogens begagnande, som med hänsigt till det allmännas intresse kunde anses erforderlig. Då emellertid genom berörda bestämmelser, hvarmed Kongl. Maj:t icke åsyftat att på något sätt förhindra sådana nybyggesanläggningar, som hade till verkligt ändamål, icke skogens afverkande, utan landets varaktiga uppodling, skulle föranledas uppkomsten af ett nytt slag skattehemman med särskilda förpligtelser och skyldigheter, hade Kongl. Maj:t ansett sig icke böra utan Rikets Ständers hörande i detta ämne förordna, hvarföre Kongl. Maj:t föreslog Rikets Ständers antagande af de bestämmelser, som, af Rikets Ständer gillade, sedermera genom ofvan omförmälda förordning och Kongl. skrifvelse den 29 Juni 1866 blifvit till efterrättelse kungjorda.

Då Utskottet anser de skäl, som föranledde förordningens antagande, fortfarande ega giltighet, kan Utskottet icke förordna bifall till nu i ämnet väckta förslag om förordningens upphäfvande i dess helhet; och då de band, som vid tillämpningen af förordningens 5 § lagts på uppodlingen af de hemman, hvilka äro underkastade dess stadganden, väl varit för odling hinderliga, men enligt Utskottets åsigt torde kunna väsentligen lossas genom på administrativ väg meddelade bestämmelser, får Utskottet hemställa,

att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 April 1880.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRÅLE.